

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

2. Кушнарченко Н. М. Бібліотечне краєзнавство: підруч. Київ: Знання, 2007. 502 с.: табл. (Вища освіта XXI століття). Краєзнавство – найпатріотичніша наука. Л. Л. Тупчій 2017_9.doc (live.com).

3. Прокопчук (Дикало) В. Мистецьке краєзнавство як чинник національно-патріотичного виховання майбутніх педагогів. | *Молодь і ринок* (dsru.edu.ua).

4. Шинкаренко В. Краєзнавство як дієвий засіб патріотичного виховання старшокласників. <CFE5E4E0E3EEE3E820CACFD320B92036305F323031385FD23120F1E0E9F22E706466> (kpu.zp.ua).

5. Краєзнавство. Вікіпедія (wikipedia.org).

Мельничук Л. Ю.,

здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

спеціальності 013 Початкова освіта

Рівненського державного гуманітарного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Теоретичний аналіз проблеми наступності дає підстави стверджувати, що феномен «наступність» характеризується складністю та неоднозначністю підходів до його визначення.

Філософи обстоюють думку про те, що система наступності включає комплекс цільових, змістових і методичних зв'язків, об'єднаних єдиними ціннісними основами. Базисом концепції наступності є «функціональний механізм культури» (М. Каган), побудований на синтезі пізнавальної, ціннісно-

орієнтаційної і творчо-перетворювальної діяльності у процесі залучення дітей до суспільних цінностей [5]. Згідно цієї теорії, освітня робота з дітьми повинна будуватися з урахуванням культурного досвіду і традицій, що дозволить освоювати, відтворювати і творчо перетворювати духовні цінності людства.

До визначення сутності наступності як дидактичного принципу вчені підходять неоднаково: від розуміння зв'язку наступного з попереднім до зв'язку знань учнів у процесах їхнього поступального розвитку, закономірних змін у різних аспектах освітнього процесу, неперервного зв'язку тощо. Зокрема, у науковій розвідці О. Савченко наступність у навчанні визначається як «дидактичний принцип, який передбачає зв'язок та узгодженість у цілях, змісті, організаційно-методичному забезпеченні етапів освіти, які межують один з одним (дошкілля – початкова – основна школа)» [7, с. 405].

У психолого-педагогічній літературі розкриття сутності наступності традиційно пов'язане з такими категоріями, як «безперервність», «перспективність» і «повторюваність» (А. Брушлинський, В. Давидов, В. Тамарін та ін.). Для дослідників важливо, що, пов'язуючи одні компоненти з іншими, наступність обумовлює стійкість цілого, його системність і динаміку. Тож сутність наступності полягає в тому, що процес засвоєння нового передбачає актуалізацію наявного досвіду, установлення асоціативних зв'язків між новими і старими новоутвореннями, перенесення актуального старого на новий щабель і включення його в нову систему відносин [8].

Із точки зору безперервності освіти зміст поняття «наступність навчання» трактується як динамічна багатоаспектна інтегративна характеристика педагогічної

взаємодії, що створює умови для безперервної освіти впродовж життя, стимулює адаптаційний потенціал дітей старшого дошкільного й молодшого шкільного віку. Наступність у системі неперервної педагогічної освіти має внутрішню – змістову (це зміст знань, умінь і навичок, які передаються й формуються) і зовнішню – процесуальну, організаційну сторони (забезпечується організацією передавання знань, формування вмінь і навичок) та передбачає наявність взаємозв'язку цілей, змісту, методів, організаційних форм і вимог до результатів навчання й рівня вихованості дітей на дотичних етапах освіти [4]. При цьому заклад дошкільної освіти забезпечує базисний розвиток здібностей дитини, а початкова школа, використовуючи досвід дитячого садка, сприяє її подальшому розвитку.

Отже, наступність дошкільної та початкової освіти забезпечує змістовий, двобічний зв'язок, що передбачає, з одного боку, спрямованість освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти до вимог початкової освіти, а з іншого – урахування вчителем досягнутого старшими дошкільниками рівня розвитку, здобутих знань, набутих навичок і досвіду дітей [5].

На основі цього принцип наступності для дошкільної освіти й першого рівня загальної середньої освіти визначаємо як освітній процес дошкільної й початкової освіти, який забезпечує плавний, природний перехід дитини від позиції дошкільника до позиції молодшого школяра [5] та подальший розвиток на наступних рівнях освіти того прогресивного й раціонального, що було досягнуто в розвитку особистості на попередніх рівнях, забезпечує цілісність та ефективність освітнього процесу та є показником його послідовності й результативності.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова освіта повинна забезпечити подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; сформувати ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, здоров'я, здатність творчого самовираження, критичне мислення тощо. Виникнення в кожному періоді розвитку дитини нової провідної діяльності (навчальної) не означає зникнення провідної на попередньому етапі [3]. Початкова освіта, урахувавши досягнення дошкільного віку, має підхопити, зміцнити, розвинути набуте до школи й на цьому ґрунті формувати новоутворення в дітей молодшого шкільного віку. Провідні види діяльності дітей старшого дошкільного віку (спілкування, гра, рухова, пізнавальна, господарсько-побутова, художньо-естетична (ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, хореографічна, театралізована) мають бути збережені та змістовно збагачені в молодшому шкільному віці. Це дозволить здійснити поступовий перехід до навчання як нового провідного виду діяльності в перший (адаптаційно-ігровий) період початкової освіти. Метою такої діяльності є її розвиток різних видів активності дитини, її творча самореалізація, формування нових компетентностей [3].

Отже, наступність як педагогічний феномен має складну структуру. У ній можна виділити провідні напрями – наступність у навчанні й вихованні та їх складові: наступність у змісті, методах, формах, засобах, а також у педагогічних вимогах й умовах [5]. Зміст є провідним чинником у навчанні дітей, який насамперед залежить від рівня розвитку науки, техніки, виробництва, культури та, водночас, виконує низку функцій: навчальну, виховну, соціальну, стимулювальну, розвивальну, мотивувальну та інші. Для дотримання принципу наступності зміст потрібно

конструювати з урахуванням такої вимоги: кожен рівень має готуватися попереднім і слугувати основою для наступного; вибудовувати зміст освіти знизу вгору, а не навпаки, зазнаючи впливу навчальних програм інших рівнів освіти.

За твердженням А. Богуш [3], наступність запобігає кризовим явищам у психічному розвитку особистості; спадкоємність – у цілісному формуванні загальнонавчальних умінь і навичок дітей; перспективність – це визначення й реалізація пріоритетних ліній підготовки дитини до навчання у школі з урахуванням вимог початкової освіти до рис, умінь і навичок дитини, які необхідні їй для успішного навчання в школі.

Особливої значущості набуває проблема становлення соціального досвіду дітей на етапі переходу від дошкілля до школи. Саме в цей період дитина починає освоювати довколишній світ, навчається взаємодіяти з людьми, розвивається соціально. У результаті соціального розвитку дитина засвоює соціальну інформацію, систему ціннісних орієнтацій, формує досвід соціальної діяльності, здатність до спілкування з тими, хто поряд. Оволодіння дитиною соціальним досвідом є змістом процесу перетворення дитини в дорослу людину, становлення її як особистості.

Вирішуючи проблему наступності в навчанні дошкільників і молодших школярів більше уваги варто звертати на емоційно-особистісну готовність вихованців до зміни умов подальшого пізнання природного й соціального світу. Головну роль у цьому відіграють довільність поведінки, навчально-пізнавальна мотивація і формування самооцінювання [8]. Формування загальної (психологічної), тобто мотиваційної, емоційно-вольової, розумової та психологічної готовності до спілкування і спільної

діяльності, а також спеціальної готовності дітей до навчання в школі розкривається у процесі розвитку тих психологічних якостей, що найбільше сприяють нормальному входженню в шкільне життя, формуванню навчальної діяльності [6].

Ефективність забезпечення наступності між дошкільною і початковою освітою значною мірою залежить від сприяння майбутній соціально-психологічній адаптації до шкільної взаємодії крізь призму розвитку внутрішньої позиції школяра (позитивне ставлення до майбутнього шкільного навчання, сформованість уявлень про школу і специфіку організації освітньої діяльності, відпрацьований стереотип статусної рольової взаємодії з педагогом, орієнтованість на колективну форму взаємин тощо) [4].

Водночас недопустимою є надмірна інтенсифікація інтелектуального розвитку дітей, до якої схиляються окремі педагоги закладів дошкільної освіти, аргументуючи це попитом батьків щодо необхідності підготовки дитини до навчання у школі. У Державному стандарті початкової освіти навчання дитини писемному мовленню (читання, письмо) передбачено в початковій школі. Неприпустимо також штучно уповільнювати індивідуальний темп розвитку дитини, не задовольняючи інтереси та потреби старших дошкільників. Доцільною є організація освітнього процесу, орієнтованого на зону найближчого розвитку дитини [3].

Готовність початкової освіти до реалізації наступності передбачає: принципово новітній спосіб взаємодії і зв'язку змісту, програм, методів і форм організації навчання в закладі дошкільної освіти та на початковому рівні загальної середньої освіти; організацію освітньої діяльності на основі інтеграції різних видів дитячої діяльності (ігрової, комунікативної, трудової,

пізнавально-дослідної тощо); збільшення ігрової діяльності як провідної, завдяки якій педагоги розв'язують освітні завдання. [3]; побудову спільної діяльності дорослих і дітей на принципах партнерства; організацію освітнього процесу на основі адекватних віковим особливостям форм роботи з дітьми [8].

Не викликає сумніву, що для забезпечення ефективної самореалізації дитини у процесі її прямування від дошкільної освіти до початкової актуалізується саме розвивальний тип взаємодії дорослого та дитини, за якого враховуються вікові індивідуальності особистості, яка зростає, що спонукає її до творчого самовиявлення, зберігає унікальність і самобутність дошкільного дитинства, забезпечує безкризовий перехід дошкільника на позицію молодшого школяра.

Теоретичний аналіз проблеми наступності дає підстави стверджувати, що вона має важливе значення в організації освітнього процесу в початковій освіті та є умовою неперервного розвитку особистості на різних вікових етапах. Наступність – багатомірне, багатоаспектне педагогічне явище, яке розглядають, по-перше, як закономірність психічного і фізичного розвитку дитини; по-друге, як умову реалізації безперервної освіти; по-третє, як принцип навчання й виховання. Окрім цього, наступність може тлумачитися як один із компонентів теоретичних засад освітніх систем, як концептуальний підхід до вирішення освітніх завдань тощо.

Реалізація наступності передбачає створення і впровадження єдиної, динамічної, перспективної системи конструктивних дій, спільних для управлінців, педагогів і батьків, спрямованих на розвиток, навчання й виховання старших дошкільників і молодших школярів [3], ефективність якої значною мірою залежить від

впровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти і початкової школи принципово новітніх способів взаємодії і зв'язку змісту, програм, методів і форм організації навчання в закладі дошкільної освіти та на початковому рівні загальної середньої освіти, підготовки педагогів, здатних вирішувати науково-методичні та практичні завдання з інноваційного розвитку дошкільної й початкової освіти, що відповідають реаліям не тільки сьогодення, але й майбутнього, пріоритетом яких буде формування людини нової формації.

Список використаних джерел

1. Волинець К. І., Волинець Ю. О., Стаднік Н. В. Наступність дошкільної та початкової освіти як умова успішної самореалізації особистості. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and Psychology*. 2016. № 40 (4). С. 84–88.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 400 с.
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти / Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249 [URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf) (<https://mon.gov.ua/storage/app%20/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf>).
4. Коломієць Л. І. Підготовка вчителя до забезпечення наступності навчання дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку: дис. ... канд. пед. наук :13.00.04. Вінниця, 2013. 219 с.
5. Назаренко Г. Н. Організаційно-методичні умови забезпечення наступності в навчанні дітей

дошкільного віку та молодшого шкільного віку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.09. Кривий Ріг, 2002. 20 с.

6. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Академвидав, 2004. 456 с.

7. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ: Абрис, 1997. 416 с.

8. Тарасенко Г. С. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації наступності дошкільної і початкової освіти (контекст пошуку оновлення методологічних та методичних засад. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД» 2015. С. 9–15.

Ничипорчук Г. П.,

здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта

Рівненського державного гуманітарного університету

ДИТЯЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ У ВИХОВНІЙ СИСТЕМІ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Дитяче громадське об'єднання – це об'єднання громадян віком від 6 до 18 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію і захист своїх прав і свобод, творчих здібностей, задоволення власних інтересів, які не суперечать законодавству, та соціальне становлення як повноправних членів суспільства [2].